

Módszertan

Teljesítménystatisztika

Az adatok forrásai:

Az adatgyűjtés 2012. tárgyévig alapvetően olyan integrált gazdaságstatisztikai kérdőívrendszer segítségével történt, amely a teljesítménymutatók mellett tartalmazott regiszter-, munkaügyi, és beruházási kérdéseket is. 2013. tárgyévtől az éves integrált kérdőívrendszer szétvált, ennek keretében külön történik a teljesítmény, a munkaügyi és a beruházási adatok gyűjtése. Az éves teljesítményadatokat az éves teljesítménystatisztikai kérdőívvel gyűjtjük (2239 OSAP).

A nemzetgazdasági szintű adatok előállítására a teljes körű és mintavételes statisztikai adatgyűjtések és az adóadatok kombinációján alapul.

A) A teljes körű adatgyűjtések a legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozásokra vonatkoznak. OSAP 2239: Éves teljesítménystatisztikai jelentés (TEÁOR'08: A-J, L-N, P-S nemzetgazdaság ágba sorolt gazdasági szervezetek)

OSAP 2157: Éves gazdaságstatisztikai jelentés a szakosodott egységekről (TEÁOR'08: A-J, L-N, P-S, gazdasági ágakból kijelölt szervezetek)

B) Mintavételes adatgyűjtésre az 1-4 főt foglalkoztató vállalkozások esetében kerül sor az alábbiak szerint:

Az 1-4 főt foglalkoztató vállalkozásoknak küldendő kérdőív:

1845: Éves gazdaságstatisztikai jelentés (F, G, H, I, J, L, M, N gazdasági ágakból kijelölt szervezetek)

C) Adminisztratív adatok átvétele: a társas vállalkozásokra, illetve az egyéni vállalkozásokra vonatkozó 8 típusú adóbevallás adatait átvesszük a NAV-tól. Ezeket az adóadatokat az adatok ellenőrzésére, pótlására és a becslések során segédváltozók képzéséhez használjuk fel.

Vonatkozási kör:

A vonatkozási körbe az Európai Bizottság éves gazdaságszerkezeti statisztikára vonatkozó 2009/250/EK rendelete alapján definiált működő szervezetek kerülnek, azaz olyan szervezetek, ahol a vizsgált időszakban keletkezett árbevétel, vagy volt foglalkoztatottja. A működő vállalkozások körének megállapítása az adott évre vonatkozó tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag történik, ezen adatok beérkezése után. Csak olyan vállalkozásokat vizsgálunk, akiknél a tevékenység és a székhely megyéje nem országhatáron kívüli.

Az alvó (ideiglenesen nem működő) és az inaktív egységeket nem vesszük számításba.

A táblázatokban található 2013.–2016. évi adatok véglegesek, a 2017. évi adatok jelenleg előzetesek.

Az IKT szektor tekintetében a megfigyelés a következő nemzetgazdasági alágazatokra terjed ki:

- 261=Elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása
- 262=Számítógép, perifériás egység gyártása
- 263=Híradástechnikai berendezés gyártása
- 264=Elektronikus fogyasztási cikk gyártása
- 268=Mágneses, optikai információhordozó gyártása
- 465=Információtechnológiai, híradástechnikai termék nagykereskedelme
- 582=Szoftverkiadás
- 611=Vezetékes távközlés
- 612=Vezeték nélküli távközlés
- 613=Műholdas távközlés
- 619=Egyéb távközlés
- 620=Információ-technológiai szolgáltatás
- 631=Adatfeldolgozás, webhoszting, világhálóportál-szolgáltatás
- 951=Számítógép, kommunikációs eszköz javítása

Kis- és középvállalkozások adatai:

A kkv-k meghatározása az új kkv-módszertan szerint történt. A kkv fogalmát úgy kell meghatározni, hogy kizárólag a kis, független/önálló szervezetek essenek ebbe a körbe. Az új módszertan kidolgozásakor a következő szempontok mentén határoztuk meg a kkv-kört:

- 1) Létszám: azokat a szervezeteket vettük figyelembe, amelyek foglalkoztatotti létszáma legfeljebb 249 fő.
- 2) Pénzügyi kritériumok: a figyelembe vett vállalkozás árbevétele legfeljebb 50 millió euró, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió euró lehet.
- 3) Önállóság kritériuma: erre vonatkozóan a jelenleg hozzáférhető, alább részletezett adminisztratív információkat használtuk fel:
 - a) A jegyzett tőkével kapcsolatos adatok átvehetők a társasági adóbevallásból. A kkv-törvény 3. § (4) bekezdése szerinti 25%-ot elérő állami és/vagy önkormányzati tulajdoni hányaddal rendelkező, 250 fő alatti szervezeteket ez alapján kizártuk a kkv-körből.
 - b) Kizártuk azokat a szervezeteket is, amelyeknek állami vagy önkormányzati szerv a végső tulajdonosuk. A Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) folytatott egyeztetés alapján az Európai Parlament és a Tanács 549/2013/EU számú rendeletében foglaltaknak megfelelően (2.38 pont) felállított lista alapján ki tudtuk zárni a kkv-körből a kormányzat által irányított vállalatokat. Az MNB a lista összeállításakor azt vizsgálja, hogy az állam tulajdoni hányada 50% felett van-e az adott szervezet vonatkozásában. A listán szereplő cégek leányvállalatai szintén szerepelnek a listán, amennyiben esetükben is teljesül az 50% feletti kritérium.
 - c) Figyelembe vettük továbbá a '29-es számú társasági adóbevallásról a mikro-, kis-, illetve középvállalkozási státus besorolását (vagyis az arra vonatkozó információt, hogy az adott szervezet a kkv tv. alapján kkv-nak tekinti-e magát). Mivel a szervezetek általi önbesorolás nagy átfedést mutat a KSH által is potenciálisan kis- és középvállalkozásnak tekintett szervezetekkel, az adóbevalláson szereplő státusbesorolást elfogadjuk. Azon szervezeteket, amelyek a jelzett forrás szerint kkv-nak minősülnek, mi is kkv-nak tekintjük. Az üres kkv-státus besorolású (2014-ben mintegy 47 ezer) társas vállalkozásokat (akik magukat nem vallották kkv-

körbe tartozónak), amelyek a rendelkezésre álló információk szerint potenciálisan kkv-knak tekinthetők, tovább vizsgáltuk a cégbíróságtól származó kapcsolati adatok felhasználásával.

d) Kis- és középvállalkozásnak tekintjük azokat a gazdasági szervezeteket, amelyek nem tagjai vállalatcsoportoknak, mivel a cégbíróságtól származó közhiteles adminisztratív kapcsolati adatokban nincs nyilvántartva, hogy más gazdasági szervezet irányítása alatt állnának.

e) Jelenleg azokról a külföldi székhelyű szervezetekről, amelyek hazai kisservezetekhez kapcsolódnak, nem rendelkezünk egzakt, adminisztratív, vagy más forrásból származó megfelelő információval a konszolidált értékek meghatározásához, ezért – következő lépésként – a külföldi kapcsolattal rendelkező szervezeteket kizártuk a kkv-körből.

f) Az adminisztratív kapcsolati adatok alapján vállalatcsoportokat alakítottunk ki, amelyeknél az egyes vállalkozások létszám-, árbevétel-, mérlegfőösszeg-, jegyzett tőke- és központi kormányzat és a helyi önkormányzat által birtokolt jegyzett tőke értékét konszolidáltuk. Az egymáshoz kapcsolódó (külföldi kapcsolattal nem rendelkező) potenciális kkv-k konszolidált adatainak további vizsgálata alapján megállapítottuk, hogy melyek azok a belföldi vállalatcsoportok, amelyek ezek alapján kkv-nak minősülnek, illetve melyeket szükséges kizárni a kkv-körből.

A kkv-körön belül az alábbi megbontást alkalmaztuk:

1) mikrovállalkozás:

a) 0–9 fő maximum, 2 millió euró árbevételig és maximum 2 millió euró mérlegfőösszegig;

2) kisvállalkozás:

a) 0–9 fő, ahol az árbevétel és/vagy mérlegfőösszeg 2 és 10 millió euró között van (de egyik mutató értéke se haladja meg a 10 millió eurót),

b) 10–49 fő, maximum 10 millió árbevételig és maximum 10 millió euró mérlegfőösszegig;

3) középvállalkozás:

a) 0–49 fő és 10–50 millió euró árbevétel vagy 10–43 millió euró mérlegfőösszeg között van;

b) 50–249 fő, 50 millió euró árbevételig vagy 43 millió euró mérlegfőösszegig.”

Tulajdonosi szerkezet:

Az IKT-szektor tulajdonosi szerkezetének meghatározásakor a külföldi, illetve a hazai tulajdonban lévő vállalkozásokat különböztettük meg. Azok a szervezetek kerültek a külföldi tulajdonúak közé, amelyek élő kapcsolattal rendelkeztek, végső tulajdonosuk, pedig egy külföldi szervezet volt.

Regionális bontás:

A regionális bontású táblák esetében az új, 2018. január 1-jén érvénybe lépett NUTS 2 szerinti régiós bontást használtuk.

Az eddig Közép-Magyarország régiót alkotó Budapest, illetve Pest megye adatait tehát már külön adtuk meg. Az általunk használt régiós bontás ezek alapján a következő volt:

- Budapest
- Dél-Alföld
- Dél-Dunántúl
- Észak-Alföld

- Észak-Magyarország
- Közép-Dunántúl
- Nyugat-Dunántúl
- Pest

Mutatók tartalma:

Nettó árbevétel: magába foglalja a megfigyelési egység által a referencia-időszakban számlázott teljes forgalmat, és ez megfelel egy harmadik félnek teljesített áruszállítások vagy szolgáltatások piaci értékesítésének. Az árbevétel magában foglal minden, az egység által számlázott árut és a szolgáltatást érintő illetéket és adót, a hozzáadottérték-adó (HÉA) jellegű adók kivételével. Magában foglalja a vevőre terhelt összes egyéb díjat (szállítás, csomagolás stb.) még akkor is, ha e díjakat a számlán külön feltüntetik.

Bruttó tárgyi eszköz beruházása: a referencia-időszak alatt a tárgyi eszközökbe történő bruttó beruházás. Magában foglalja az új és már meglévő tárgyi tőkejavakat, amelyeket akár harmadik féltől vásároltak, akár pénzügyi lízingszerződés szerint szereztek be, akár saját felhasználásra gyártottak, és amelynek hasznos élettartama több mint egy év, beleértve a nem termelt tárgyi eszközöket, mint például a föld. Szintén ide tartozik minden olyan kiegészítés, átalakítás, javítás és felújítás, amely a tőkejavak élettartamát meghosszabbítja vagy termelékenységét megnöveli.

Változatlan formában történő újraeladás céljából beszerzett áruk és szolgáltatások: a viszonteladás céljából történő beszerzés az áruk olyan célból történő beszerzése, hogy azokat további feldolgozás nélkül egy harmadik félnek újból eladják. Tartalmazza az eladott áruk beszerzési értékét (ELABÉ), az eladott (közvetített) szolgáltatások értéket, és az árukészletek állományváltozását.

Áruk és szolgáltatások összes beszerzése: a termékek és szolgáltatások beszerzése magában foglalja az összes beszerzett áru és szolgáltatás értékét, amelyet az elszámolási időszakban szereznek be viszonteladás vagy a termelési folyamatban történő felhasználás érdekében, kivéve azokat a tőkejavakat, amelyek fogyasztását értékcsökkenési leírásként könyvelik el. A szóban forgó áruk és szolgáltatások eladhatók további átalakítással vagy anélkül, teljes egészében felhasználhatók a termelési folyamatban vagy végül készletezhetők.

Ezekhez a beszerzésekhez tartoznak azok az anyagok, amelyek közvetlenül a gyártott termékekbe kerülnek, illetve a nem tőkésített kis értékű tárgyi eszközök és berendezések. Szintén ide tartozik a segédanyagok, valamint az energiatermékek értéke. Ehhez a változóhoz tartoznak az egység által a tőkejavak gyártásához készített anyagok beszerzései.

A referencia-időszakban kifizetett szolgáltatások szintén ide tartoznak. Ez az adat tartalmaz minden, az egység javára, harmadik fél által elvégzett munkáért folyósított kifizetést. Az áruk és szolgáltatások beszerzéseit piaci beszerzési áron értékelik.

Termelési érték:

- + igénybe vett szolgáltatások értéke
- + termék és termelési támogatások
- anyag és energia költség

- termék és termelési adók
- egyéb ráfordításként elszámolt jövedéki adók

Bruttó hazai termék (GDP): termelési oldalról számítva egyenlő az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek (azaz a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeinek) és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékadók és -támogatások egyenlegének összegével. E meghatározás jelen formájában 1995 évtől kezdődően érvényes.

Bruttó hozzáadott érték, alapáron:

- + kibocsátás (alapáron)
- folyó termelőfelhasználás (piaci beszerzési áron)

Kibocsátás: az adott gazdasági egység által más, a termelő és szolgáltató gazdasági egységen kívüli egységek számára előállított, valamint a saját végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összessége. A kibocsátást a nemzeti számlák alapáron értékelik.

Folyó termelőfelhasználás: a termelési folyamat során az elszámolási időszakban más termelőegységtől vásárolt termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket új termékek és szolgáltatások előállításához használnak fel. Az állóeszközök értékcsökkenése azonban nem része a folyó termelőfelhasználásnak. A folyó termelőfelhasználás értékelése piaci beszerzési áron történik.

Bruttó működési eredmény: a bruttó működési eredmény a működési tevékenység által létrehozott többlet, miután a munkaerő-tényező-ráfordítást ellentételezték. A tényező-költségen számított hozzáadott érték és a személyi jellegű kifizetések különbözeteként számítható.

Saját tőke: a saját tőke olyan saját forrás, amelyet a tulajdonos vagy tulajdonosok korlátozás nélkül a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak. Összetevői a jegyzett tőke, a tőketartalék, a lekötött tartalék, az eredménytartalék, az értékelési tartalék és a tárgyévi adózott eredmény.

Befektetett eszközök értéke: a befektetett eszközök olyan eszközök, amelyek a vállalkozás tevékenységét, működését tartósan – egy évnél hosszabb ideig – szolgálják. A befektetett eszközök tartalmazzák az immateriális javakat, s tárgyi eszközöket és a befektetett pénzügyi eszközöket.

Személyi jellegű ráfordítások: a bérköltség, a személyi jellegű egyéb kifizetések és a bérjárulékok.

Szervezet tevékenységében részt vevők száma: a foglalkoztatottak száma (szervezet tevékenységében résztvevők) azon személyek összlétszáma, akik a megfigyelt egységben dolgoznak. Az alkalmazásban állók, a munkaszerződés szerint havi átlagban 60 munkaóránál rövidebb munkaidőben foglalkoztatottak, valamint a szervezet tevékenységében aktívan résztvevő egyéb foglalkoztatottak (beleértve a dolgozó tulajdonosokat, a rendszeresen az egységben dolgozó társtulajdonosokat és a fizetés nélkül dolgozó segítő családtagokat)

tartoznak ide, beleértve azokat is, akik az egységen kívül dolgoznak, de az egységhez tartoznak, illetve onnan kapnak bért (pl. betegállomány, fizetett szabadság vagy rendkívüli szabadság miatt távol lévők, sztrájkolók). Idetartoznak a részmunkaidőben foglalkoztatottak, valamint a bérlistán szereplő időnymunkások, gyakornokok és bedolgozók.¹

Alkalmazottak száma: az alkalmazottak száma a munkaadó számára munkát végző és munkaszerződéssel rendelkező, bér, fizetés, díj, pénzjutalom, darabbér vagy természetbeni javadalmazás formájában ellenszolgáltatásban részesülőket foglalja magában. Alkalmazásban állónak tekintendő az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, s munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján, havi átlagban legalább 60 munkaóraban, munkavégzésre kötelezett. Az alkalmazottak száma magában foglalja a részmunkaidősöket, az időnymunkásokat és a sztrájkolókat vagy a rövid ideig szabadságon lévőket, de nem foglalja magában a hosszú ideig szabadságon lévőket. Az alkalmazottak számában nem szerepelnek az önkéntes munkavállalók.

Teljes munkaidősre átszámított alkalmazotti létszám: A munkavállalók száma teljes munkaidejű egyenértékessé (FTE) alakítva. A teljes évben teljes munkaidős rendes munkaidőben dolgozónál kevesebbet dolgozó személyek adatait át kell számítani teljes munkaidejű egyenértékessé, tekintetbe véve az egységben teljes évben teljes munkaidőben dolgozó munkavállaló munkaidejét. Ez az összes ledolgozott óra elosztva a teljes munkaidejű munkahelyeken ledolgozott órák éves átlagszámával a gazdasági területen. Mivel a teljes munkaidő hossza idővel változott és a különböző iparágak között eltérő, a teljes munkaidőnél rövidebb idejű munkák átlagarányát és átlagóráját meghatározó módszereket kell alkalmazni minden munkacsoportban. Először minden munkacsoportban meg kell becsülni a rendes munkaidejű hetet. Amennyiben lehetséges, az iparágon belül a nemek és (vagy) a munkatípus szerint munkacsoportok határozhatók meg. Az így szerződésben rögzített órák alkalmazotti munkákat képezhetnek: ez az adatokat meghatározó megfelelő kritérium. A teljes munkaidejű egyenértéket minden munkacsoportban külön kiszámolják, majd összesítik. Ehhez a kategóriához tartoznak azok a személyek, akik kevesebbet dolgoznak, mint a rendes munkaidő, kevesebbet, mint a rendes heti munkanapok száma, vagy kevesebbet, mint az éves rendes munkahetek vagy munkahónapok száma. Az átváltást a ledolgozott munkaórák, munkanapok, munkahetek vagy munkahónapok alapján kell elvégezni.

¹ A foglalkoztatottak létszámában nem szerepel az egységhez más gazdasági szervezetek által kiközvetített munkaerő, a megfigyelt egységnél más gazdasági szervezetek nevében javítási és karbantartási munkát végzők. A fizetés nélkül dolgozó, segítő családtagok olyan személyek, akik az egység tulajdonosával együtt élnek és rendszeresen munkát végeznek az egység számára, de nincs munkaszerződésük, és a végzett munkájukért nem kapnak fizetést. Ez azokra korlátozódik, akik más egység – mint fő munkahelyük – bérlistáján nem szerepelnek.

Munkaügyi adatok

A digitális gazdaságba azon területeket értjük bele, amelyek döntő hányadában digitális termékek vagy szolgáltatások előállítása folyik. A digitális területek meghatározása két irányból történhet, egyrészt ágazati oldalról közelítve, vagyis a munkáltató vállalkozás gazdasági tevékenységét vizsgálva. Másrészt foglalkozási oldalról, vagyis a munkavállaló által végzett feladatokat nézve. Ennek kapcsán három fogalmat kell elkülönítenünk:

1. digitális foglalkozások,
2. IKT-szektor (EU),
3. digitális gazdaság.

Digitális foglalkozások

Azok a foglalkozások tartoznak ide, amelyekben a feladatok elvégzéséhez nagy arányban szükség van a digitális gazdasággal összefüggő tudásra, készségekre. A digitális termeléssel közvetlenül összefüggő tevékenységet végeznek, függetlenül attól, hogy a munkáltatójuk milyen ágazatban működik. A digitális foglalkozások körének meghatározásánál a KSH szakértőinek javaslatai mellett figyelembe vettük egyéb hazai és külföldi gyakorlatok tapasztalatait, eredményeit. Ezek alapján az alábbi foglalkozásokat tekintjük a digitális fejlesztés és innováció, valamint exportképes digitális termék- vagy szolgáltatás-előállítás, értékesítés stb. szempontjából relevánsnak.

sorszámjegyű FEOR kód	Digitális foglalkozások megnevezése
1322	Informatikai és telekommunikációs tevékenységet folytató egység vezetője
2123	Telekommunikációs mérnök
2135	Földmérő és térinformatikus
2136	Grafikus és multimédia-tervező
2141	Rendszerelemző (informatikai)
2142	Szoftverfejlesztő
2143	Hálózat- és multimédia-fejlesztő
2144	Alkalmazásprogramozó
2149	Egyéb szoftver- és alkalmazásfejlesztő, -elemző
2151	Adatbázis-tervező és -üzemeltető
2152	Rendszergazda
2153	Számítógép-hálózati elemző, üzemeltető
2159	Egyéb adatbázis- és hálózati elemző, üzemeltető
2495	Informatikatanár (iskolarendszeren kívül)
3136	Műszaki rajzoló, szerkesztő
3141	Informatikai és kommunikációs rendszereket kezelő technikus
3142	Informatikai és kommunikációs rendszerek felhasználóit támogató technikus
3143	Számítógéphálózat- és rendszertechnikus
3144	Webrendszer- (hálózati) technikus
3145	Műsorszóró és audiovizuális technikus
3146	Telekommunikációs technikus
7342	Informatikai és telekommunikációs berendezések műszerésze, javítója

További lehetséges kutatási irány a digitális foglalkozásúak körének pontosítását illetően:

- a végzettség felől meghatározni egy potenciális, hasznosítható tudással, képzettséggel rendelkező csoportot,
- foglalkozások iskolai végzettség, valamint képzési szakirány szerinti elemzése,
- foglalkozások részletes munkaköri elemzése.

IKT-szektorban foglalkoztatottak

Azok a foglalkoztatottak tartoznak ide, akik a digitális szektorban dolgoznak (bármilyen foglalkozásban/munkakörben), hiszen a digitális termék vagy szolgáltatás előállításához a folyamatban résztvevők valamennyien hozzájárulnak. A digitális szektor meghatározásánál a kiindulópontot az információs, kommunikációs technológiai (IKT-) ágazatok lehatárolása jelentette, az Eurostat definíciója alapján a fentiekkel megegyezően.

Digitális gazdaság

Azokat tekintjük a digitális gazdaságban foglalkoztatottnak, akik vagy digitális foglalkozásban vagy az IKT-szektorban dolgoznak. A második munkaként végzett tevékenységet is figyelembe véve kapjuk az állások számát. Az eredmények értékelésénél figyelembe kell venni, hogy ezzel a módszerrel meghatározva a digitális gazdaságban foglalkoztatottnak egy jelentős része a digitális gazdasághoz csak közvetetten kapcsolódó feladatokat lát el, és olyan munkafolyamatokban vesz részt, melyekben az előállított termék típusa nem digitális és a szükséges tudás sem digitális technológia-specifikus.

Termék-külkereskedelem

A KSH a **külkereskedelmi termékforgalom statisztikáját** az uniós jogszabályok által meghatározott módszertan szerint, a nemzetközi termékforgalmi statisztika megfigyelésére vonatkozó ENSZ-ajánlásokban közzétett alapelvek, fogalmak és meghatározások figyelembevételével készíti.

A külkereskedelmi termékforgalom megfigyelése az ország gazdasági területének határát átlépő termékek számbavételén alapul, azzal a megkötéssel, hogy az unión kívüli forgalomban – az aktív feldolgozás vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás miatt szállított termékek kivételével – vámraktárakba külföldről belépő, illetve onnan külföldre szállított termékek nem szerepelnek a statisztikában, a vámbelföld és a vámraktárak közötti forgalom azonban igen.

Az **uniós forgalomra** vonatkozóan a forgalmazó vállalatoktól kérdőíven begyűjtött adatok, míg az **unión kívüli forgalom** tekintetében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámeljárási keretében begyűjtött adatai és egy vállalati kérdőíves adatgyűjtésből származó adatok állnak rendelkezésre.

Az uniós forgalom adatait a KSH nem teljes körűen – küszöbértékek alkalmazásával – gyűjti be. Az adatszolgáltatási küszöböt el nem érő vállalkozások mentesülnek az adatszolgáltatási kötelezettség alól, külkereskedelmi forgalmukat aggregált szintű becslési eljárással pótoljuk.

Magyarország külkereskedelmi forgalma az uniós és az unión kívüli forgalom összege.

A külkereskedelmi termékforgalom értéke (határparitásos érték) behozatal esetében c.i.f., kivitel esetében f.o.b. paritáson kifejezett érték.

C.i.f.: a behozott termékek piaci értéke a magyar határon, beleértve a szállítással kapcsolatos összes költséget és a szállítás alatti biztosítást.

F.o.b.: a kivitt termékek piaci értéke a magyar határon, beleértve a termékeknek a határig történő szállításával kapcsolatban felmerülő szállítási és biztosítási költségeket.

Az alapadatok begyűjtése az EU-tagállamok számára kötelezően előírt vám- és külkereskedelem-statisztikai termékjegyzék, a Kombinált Nómenklatúra (KN) szerint valósul meg.

IKT-szektor exportja és importja

Az Európai Unió 2009/251/EK (SBS) rendelet 1. sz. mellékletének 1E (Speciális tevékenység aggregátumokra vonatkozó éves vállalkezési statisztika) adatsora meghatározza az IKT-eszközök gyártására és az IKT-szolgáltatásokra vonatkozó tevékenységi kódokat a tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerében (TEÁOR). 2013-2017-re összeállítottuk a rendelet által meghatározott alágazatok szerinti statisztikai főtevékenységekbe sorolt vállalkozások összes export- és import-, valamint az IKT-eszközökre vonatkozó termékforgalmi adatait.

IKT termékek

Az IKT termékeket a rendeletben meghatározott tevékenységi kódoknak a termékek és szolgáltatások osztályozási rendszerében (TESZOR) történő alkalmazásával definiáltuk. Ezt követően a Kombinált Nómenklatúra szerint gyűjtött külkereskedelmi termékforgalmi adatokból a KN-CPA fordítókulcsok alapján történt az adatok összeállítása (a TESZOR az EU tevékenység szerinti termékosztályozásának, a CPA (*Classification of Products by Activity*) magyar nyelvű változata).² Az IKT-termékekre vonatkozóan – tudomásunk szerint – nincs uniós ajánlás, így az IKT-szektor EU-definíciójából indultunk ki.

² Az alkalmazott KN-CPA fordítókulcsok megtalálhatóak:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/rerelations/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202013%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/rerelations/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202014%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/rerelations/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202015%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/rerelations/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202016%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN

https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/rerelations/index.cfm?TargetUrl=LST_LINK&StrNomRelCode=CN%202017%20-%20CPA%202008&StrLanguageCode=EN

Megfigyelt IKT-termékek TESZOR szerint (részletesen lásd TESZOR'15)

- 26.1. Elektronikai alkatrész, áramköri kártya gyártása
- 26.2. Számítógép perifériás egység gyártása
- 26.3. Híradástechnikai berendezés gyártása
- 26.4. Elektronikus fogyasztási cikk gyártása
- 26.8. Mágneses, optikai információhordozó gyártása

Kis és középvállalkozások szerinti bontás

Az IKT-szektor vállalkozásainak, illetve a fentiek alapján definiált IKT-termékek exportjára és importjára vonatkozó adatsort a KSH által a 2004. évi XXXIV. törvény alapján meghatározott mikro-, kis- és közepes vállalkozások adataira leszűkítve is összeállítottuk. 2015 előtti adatok az új kvv-módszertan alapján nem állíthatók elő a vállalkozások export/import adataira vonatkozóan.

Az export és import alakulása partnerország szerint:

Meghatározásra került a fent részletezett IKT-eszközök összes külkereskedelmi termékforgalmának partnerországokénti bontása export és import irányban külön-külön. Az export rendeltetési, az import feladó országok szerint szerepel.

A külkereskedelmi termékforgalomra bemutatott adatok nem tartalmazzák a magánszemélyek forgalmát, az európai uniós forgalomban az adatszolgáltatási küszöböt el nem érő vállalkozások forgalmát (100 millió forint), valamint az unión kívüli forgalomban a külföldi váamazonosítóval vámkezelt forgalmat. A fentiekben leírt módszertant követve a magyar adatok olyan részletezettségben lettek leválogatva és bemutatva, amit a nyilvánosan hozzáférhető adatbázisok általában nem tartalmaznak, így nemzetközi összehasonlítás csak ezeknél aggregáltabb szintű adatokat felhasználva képzelhető el.

Szolgáltatás-külkereskedelem

A nemzetközi üzleti és szállítási szolgáltatások felmérése a **184/2005/EK.** az **555/2012/EU** és a **707/2009/EK** rendeletek alapján történik.

Az adatgyűjtés célja: az adatok biztosítása egyrészt a magyar makro statisztikák összeállításához, másrészt az EU és a különböző nemzetközi szervezetek felé teljesítendő adatszolgáltatáshoz, illetve kereskedelempolitikai, piackutatási célokra.

Szolgáltatások külkereskedelmének minősül minden olyan magánjogi szerződésen alapuló ügylet, melynek során egy ország rezidense nem rezidens részére szolgáltatást nyújt (export), illetve nem rezidens-től szolgáltatást vesz igénybe (import). Rezidens: minden olyan természetes vagy jogi személy, akinek, vagy aminek a közvetlen gazdasági érdeke és tevékenysége tartósan – 1 évnél hosszabb ideig – Magyarország gazdasági területéhez kapcsolódik.

Az adatszolgáltatók: a megfigyelésbe bevont rezidens gazdasági, költségvetési, valamint nonprofit szervezetek (beleértve a képviselőket is), amelyek a szolgáltatásokat nem rezidenseknek nyújtották, illetve nem rezidensektől vették igénybe. Az adatszolgáltatási kötelezettség megállapítása a KSH regiszterében szereplő információk alapján történhet, és független a gazdálkodási és a tulajdonformától.

A **szolgáltatások teljesítése** a rezidens és nem rezidens közötti szolgáltatás tranzakció lebonyolításának tényleges időpontja, azaz amikor a szolgáltatást nyújtották, illetve igénybe vették. Ez eltérhet a pénzügyi teljesítéstől.

Külkereskedelmi szolgáltatásforgalom értéke: a szolgáltatásoknak a számlán feltüntetett, forgalmi adó nélküli értéke. Amennyiben az ügylet devizában valósul meg, a forintra való átszámítás a teljesítés időpontjában érvényes hivatalos MNB-devizaárfolyam alapján történik.

Az adatszolgáltatás a kijelölt cégekre (negyedévente átlagosan 3500) nézve kötelező, gyakorisága negyedéves, megadása ezer forintban történik.

Tulajdonosi szerkezet: az IKT-szektor tulajdonosi szerkezetének meghatározásakor külföldi, illetve hazai tulajdonban lévő vállalkozásokat különböztettünk meg. Azok a szervezetek kerültek a külföldi tulajdonúak közé, amelyek élő kapcsolattal rendelkeztek, végső tulajdonosuk, pedig egy külföldi szervezet volt. Az ismeretlen és nem besorolt vállalkozások az egyéb kategóriában vannak.

EBOPS: az Eurostat az OECD-vel és az IMF-fel közösen új nomenklatúrárendszerrel dolgozott ki a rezidensek (belföldiek) és nem rezidensek (külföldiek) közötti szolgáltatás tranzakciók számbavételére.

Az alábbi EBOPS-okat szerepeltettük:

- **247: Távközlési szolgáltatások:** idetartozik a nem rezidensnek nyújtott, illetve nem rezidensstől igénybe vett hang, kép, adat, jel és egyéb információk továbbításával kapcsolatos szolgáltatások.

Nem rezidensnek nyújtott, illetve nem rezidensstől igénybe vett hang, kép, adat, jel és egyéb információk továbbításával kapcsolatos szolgáltatások.

Az információ továbbításának eszköze lehet: telefon, mobiltelefon, telex, távirat, rádió és televízió (kábel-, illetve földi sugárzású), műhold, elektronikus levél, fax, stb.

- nyilvános távbeszélő szolgáltatás
- vezeték nélküli távközlési szolgáltatás (földfelszíni, nyálábolt, műholdas)
- osztott, illetve dedikált (magánhálózati) üzleti hálózati szolgáltatás
- adathálózati szolgáltatás
- internet-hozzáférés, -ellátás szolgáltatása
- internet alapú távközlési szolgáltatások
- egyéb távközlési szolgáltatás (televízióműsor-szórás, rádióműsor-szórás, összekapcsolási /távbeszélő, adatátviteli/ szolgáltatás, telex, távirat, telefax, telekonferencia)

- vezetékesműsorjel-elosztás
- fenntartással kapcsolatos szolgáltatások

Nem tartozik ide:

- a továbbított információ értéke (nem képezi részét a szolgáltatásnak!)
- (telefon)hálózat telepítése (250 vagy 251 Építési-szerelési szolgáltatások)
- adatbázis-szolgáltatások (890 Adatbázis-szolgáltatás, online kiadás)
- MNB R11 és R18-as adatszolgáltatásaiban jelentett jogvásárlások (MNB adatgyűjtés része)

- **263: Számítástechnikai szolgáltatások:** idetartozik az információtechnológiai szolgáltatás; adatfeldolgozás; webhoszting; világhálóportál-szolgáltatás; hardverrel, szoftverrel és adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások

Rezidens és nem rezidens közötti, hardverrel, szoftverrel és adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások, például:

- *egyedi (bármilyen formában kézbesített) szoftvertermék használatához kapcsolódó licencdíj*
- *egyedi szoftverek fejlesztése, gyártása, telepítése és dokumentálása*
- *letöltött vagy más elektronikus formában (pl. ún. „douge” adathordozón) kézbesített csomagolt (tömeggyártott) szoftvertermék (pl. vállalati szoftver, játékszoftver, egyéb alkalmazás), valamint egyéb letöltött tartalmak használatáért fizetett licencdíj*
- *fizikai hordozóeszközön (CD, DVD) átadott csomagolt (tömeggyártott) szoftvertermék (pl. vállalati szoftver, játék-szoftver, egyéb alkalmazás) meghatározott időre szóló használatáért fizetett licencdíj*
- *számítógépes hardver és szoftver üzembe helyezése, beleértve a mainframeeket és a központi számítógépes egységeket*
- *kiszervezett szolgáltatások felügyelete*
- *hardver-szaktanácsadás (számítástechnikai erőforrások és berendezések gazdálkodásával, rendszerrel, rendszerbiztonsággal kapcsolatos tanácsadás)*
- *szoftver-szaktanácsadás*
- *kivitelezéssel kapcsolatos szolgáltatások, tanácsadás*
- *számítógép és perifériák karbantartása, javítása TESZOR'15 95.11*
- *sérült szoftverek helyreállítása*
- *használatra kész rendszerek elemzése, tervezése, programozása (ideértve a honlapfejlesztést és -dizájnt is)*
- *rendszerkarbantartás és kapcsolódó szolgáltatások (például tanácsadás keretében tartott oktatás)*
- *adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások (például adatbevitel, táblázatkészítés, adatrögzítés, időmegosztásos alapon működő feldolgozás, weboldal-elhelyezéssel kapcsolatos szolgáltatások)*
- *speciális, megrendelőorientált számítástechnikai tanfolyamok TESZOR'15 85.59.12*
- *webhoszting szolgáltatás, internetes tárhely biztosítása*

Nem tartozik ide:

- *fizikai hordozóeszközön (CD, DVD) átadott csomagolt (tömeggyártott és nem egyedi fejlesztésű) szoftvertermék értékesítése örökös használati joga (az áruforgalom része)*
- *szoftvertermék másolásához és/vagy terjesztéséhez kapcsolódó licencdíjak (893 Szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak)*
- *általános, nem vevőspecifikus (például Word, Excel) számítástechnikai tanfolyamok (895 Oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások)*
- *adatbázis-szolgáltatások (890 Adatbázis-szolgáltatás, online kiadás)*
- *internetes hirdetési hely és idő eladása (278 Hirdetés, piackutatás és közvélemény-kutatás)*
- *számítástechnikai eszközök bérbeadása kezelőszemélyzet nélkül (272 Operatív lízing)*
- *MNB R11 és R18-as adatszolgáltatásaiban jelentett jogvásárlások (MNB adatgyűjtés része)*

- **890: Adatbázis-szolgáltatás, online kiadás:** idetartozik a címtár; levelezőjegyzék kiadása; napilapkiadás; könyvtári, levéltári tevékenység

Rezidens és nem rezidens közötti adatbázis-szolgáltatások, például:

- *adatbázis-tervezés*
- *adattárolás*
- *adatok és adatbázisok (például címtárak és levelezési listák) terjesztése, amely történhet online, mágneses, optikai vagy nyomtatott eszközökön*
- *webes keresőportálok üzemeltetése TESZOR'15 63.12.10*
- *könyvtári és levéltári szolgáltatások*
- *letöltött tartalom (képek, szövegek, információk, elektronikus kiadványok stb.), mely nem szoftver, vagy audiovizuális termék*
- *közvetlen, kis tételben történő napilap- és folyóirat-előfizetés (levélben, elektronikus úton vagy egyéb módon)*
- *előfizetés újságok, folyóiratok adatbázisára*
- *on-line napilap, folyóirat, időszaki kiadvány TESZOR'15 58.14.20*
- *on-line tartalom felnőtteknek (TESZOR'15 58.19.21), egyéb máshová nem sorolt on-line tartalom, például képek, szöveg, információk, elektronikus kiadványok (TESZOR'15 58.19.29),*

Nem tartozik ide:

- *nagy tételben történő napilap- és folyóirat-előfizetés (az áruforgalom része)*
- *internetes hirdetési felület eladása (278 Hirdetés, piackutatás és közvélemény-kutatás)*

Bár az adatszolgáltatás a kijelölt cégekre kötelező érvényű, ennek számos cég nem tesz eleget a megadott határidőig, valamint a publikáció előtti negyedév zárásig. A hiányzó adatokat különböző eljárással pótoljuk, indokolt esetben szakértői becsléssel helyettesítjük a revízióig. Teljeskörűsítés során a mintából gyűjtött adatokat áfa-, TAO, illetve külső és belső információk alapján extrapoláljuk a teljes sokaságra. A szolgáltatás-külkereskedelem tekintetében egy adott

év forgalmi adatait a negyedik negyedév publikálásakor, illetve egy évvel később is revideálják és a KSH újból publikálja.

Két esetet különítettünk el:

- 1) minden jelentett adat a felsorolt három EBOPS-ra vetítve vállalati jellemzők szerint (létszám-kategória, tulajdonosi szerkezet, IKT-szektor alágazati szerint, illetve országokra lebontva)
- 2) a táblázatban az összes olyan cég forgalma szerepel (minden szolgáltatás EBOPS), melyek az IKT-szektorba tartoznak.